

15. dokumentum

AZ EGYESÜLT NEMZETEK MENEKÜLTÜGYI FŐBIZTOSÁNAK HIVATALA

Koordinációs Bizottság a Magyarországról jött menekültek megsegítésére

ÖSSZEFOGLALÓ JEGYZŐKÖNYV A TIZEDIK ÉRTEKEZLETRŐL,
amelyet a Nemzetek Palotájában tartottak Genfben, 1957. május 21-én, kedden.

JELLEN VANNAK:

Elnököl: James M. READ úr, a menekültügyi főbiztos helyettese

Az UNHCR Központ személyzetének további tagjai: W. A. PINEGAR úr, KELLY úr,
McCOY úr, DOBBERT úr

Egyesült Nemzetek – REHLING úr

Európai Migráció Kormányközi Bizottsága – CORDT-MÖLLER úr

Amerikai Baráti Szolgálat Bizottság – WOOD úr

Amerikai Egyesített Elosztási Bizottság – ELFENBEIN úr

Testvéri Szolgálat Bizottság – HILSENRAD kisasszony

Nemzetközi Munkás Önszegélyezés – BAN asszony

Nemzetközi Katolikus Migrációs Bizottság – WINKLER kisasszony

Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága – MATHEZ asszony

Katolikus Jótékonyági Intézmények Nemzetközi Konferenciája – BOUVIEZ abbé

Nemzetközi Megmentési Bizottság – De JAGER kisasszony

Nemzetközi Szociális Szolgálat – DODDS kisasszony

Svéd Központ – KUHNER asszony

Nemzetközi Gyermekejóléti Unió – SMALL asszony, MOSER kisasszony

Vöröskereszt Társaságok Ligája – DUNNING úr

Lutheránus Világszövetség – HOFFMAN úr, ANDERSON úr

Országos Katolikus Jóléti Konferencia – St. JOHN úr, NORTON kisasszony

Unitárius Szolgálat Bizottsága – MATTHEY asszony

Egyesült HIAS [Szolgálat] – HOROWITZ úr

Egyesült Államok küldöttsége – az USEP képviselőjében – NICHOL úr

YMCA Világszövetség – DEANE úr

Egyházak Világtanácsa – LEDERMANN úr

ORT Világunió – SCHWEITZER úr

Egyetemi Világszolgálat – IOVENKO úr

READ úr az értekezlet megnyitása után a főbiztos minapi Jugoszláviában tett látogatására utalt. Megállapodtak a jugoszláv hatóságokkal, hogy kisszámú Jugoszláviában lévő magyar menekültet átszállíthatnak Ausztriába, és hogy a kísérő nélküli fiatalok repatriálása egy még meghatározandó eljárási minta alapján fog zajlani. A jugoszláv hatóságok vállalták, hogy ezekkel a témákkal kapcsolatban szoros összeköttetésben maradnak a főbiztos belgrádi képviselőjével.

Az Ausztriában lévő kísérő nélküli fiatalok rendezetlen problémájára rátérve Read úr hangsúlyozta, hogy a döntéshozatalért alapvetően továbbra is az osztrák kormány a felelős. A repatriálással kapcsolatban két alapelvben állapodtak meg: egyrészt azokat a fiatalokat, akik az egyezmény alapján menekültstátussal rendelkeznek, csak saját kérésükre lehet repatriálni; másrészt a Főbiztos Hivatalának joga van közbelépni bármely esetben, amikor az alkalmazhatóság [a menekültstátus alkalmazhatósága] kétséges, és amikor a repatriálás kérdése felmerül. Az osztrák kormány arra az álláspontra helyezkedett, hogy a 14 év alatti gyermekek *prima facie*¹⁴⁰ az Egyezmény alapján nem tekinthetők menekülteknek.

Read úr ekkor leírta a kidolgozott eljárást, amelyet a kellő időben, az osztrák hatóságokkal való végleges megegyezés után megismertetnek az önkéntes szervezetekkel is, s amelyet a kísérő nélküli fiatalok különféle kategóriáival kapcsolatban a repatriálással vagy más intézkedéssel összefüggésben alkalmaznak majd. Ezt az eljárást az ISS-en [Nemzetközi Szociális Szolgálat] keresztül valósítják meg, amely arra törekszik, hogy osztályokba sorolja a gyermekeket, és egyéni dossziékat készítsen róluk, és azt remélik, hogy a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága segíteni fog a magyarországi szülőkkel vagy a rokonokkal való kapcsolatba lépésben, és megállapítja a gyermekek repatriálásával vagy kivándorlásával kapcsolatos szándékaikat. A Nemzetközi Bizottság folytatja erőfeszítéseit, hogy kielégítő egyezsége jusson a magyar hatóságokkal.

¹⁴⁰ *Prima facie* (latin): jelentése magyarul 'első látásra elfogadható(an)'.

KELLY úr vázolta a párhuzamos eljárást, amelyet a 18 év alatti, kísérő nélküli magyar fiatalok kivándorlásának vagy letelepítésének engedélyezésére dolgoztak ki Ausztriában. Rendkívül fontos, hogy az eljárásnak egységesnek kell lennie, és ennek érdekében javasolják, hogy minden eset elintézése egy szervezeten, az ISS-en keresztül történjen. Az érvényes szülői felhatalmazással rendelkező esetek számára az úti okmányok és a távozási engedélyek kiállítását az Osztrák Szövetségi Belügyminisztérium fogja engedélyezni. Azokban az esetekben, amikor nincs érvényes szülői felhatalmazás, az úti okmányok kiállítását, a megfelelő esetekben, először az osztrák gyámügyi bíróságok fogják engedélyezni. Különösen hangsúlyozta a befogadási intézkedések fontosságát és a fiatal bevándorlók új országaikban való letelepedésének nyomon követését, és felkérte az ügynökségeket, hogy igyekezzenek havonta szállítási beszámolót küldeni. Eddig mintegy 800, többnyire a gyermekek szüleitől vagy gondviselőitől származó levelek formájában érkezett kivándorlási engedélyt kaptak és dolgoztak fel az Ausztriában lévő gyermekekkel kapcsolatban.

Az UNHCR bécsi fiókirodájának ezen eljárást vázoló körlevelét elküldték az Ausztriában lévő szervezetekhez, és el fogják küldeni a Genfben lévő szervezetekhez is.

PINEGAR úr hangsúlyozta, hogy noha koordinációs célokból javasolták, hogy az ISS centralizálja az eljárást a saját kezében, mégis minden ügynökség teljes együttműködésére lesz szükség mindvégig. Különösen azt remélik, hogy az egyes szervezetek készen állnak gyámságot vállalni a saját ügykörükbe tartozó menekült gyermekek iránt.

DODDS kisasszony (Nemzetközi Szociális Szolgálat) azt kívánja, hogy ne legyen félreértés az ISS számára kijelölt szereppel kapcsolatban. A szervezet rendkívül fontosnak tartja, hogy ügykörének ellátása során bírja a többi szervezet együttműködését.

SMALL asszony (Nemzetközi Gyermejjóléti Unió) úgy vélte, hogy a menekültügyi főbiztos helyettese által javasolt eljárás kitűnő megoldást kínál a minden szervezetet erőteljesen foglalkoztató problémára. Sok szervezet nincsen felkészülve arra, hogy egyéni alapon kezelje a problémát, és nagyon fog örülni, ha az ISS a javasolt módon fellép. Az ISS-csoportok látogatásának amiatt is üdvös hatása lesz, mert megmutatja a fiataloknak, hogy védik érdekeiket, és szükségleteiket hatékonyan biztosítják. A fiatalok kivándorlási kilátásaival kapcsolatban Small asszony azt a kérdést vetette fel, hogy vajon nem jött-e el annak az ideje a szervezetek számára, hogy próbálják ösztönözni az újabb letelepítési felajánlásokat.

READ úr emlékeztetett rá, hogy a válság első napjaiban számos ország kifejezte készségét, hogy átvegyen magyar menekült gyermekeket. Miután az új engedélyezési eljárás

életbe lép, és fogalmat lehet alkotni arról, hogy hány kivándorlási engedély várható, új megközelítéseket lehet alkalmazni.

DUNNING úr (Vöröskereszt Társaságok Ligája) beszámolt arról, hogy az Ausztriában lévő magyar menekültek száma csökkenésének eredményeképpen a Vöröskereszt Társaságok Ligája be tudott zárni öt tábort április hónapban, és azt reméli, hogy újabb tízet bezárhat május folyamán. A táborok jelenlegi befogadóképessége 38 000 fő, de a táborokban lévő menekültek száma nem több mint 17 000. A táborokban dolgozó Vöröskereszt-csoportok létszámát lecsökkentették; és az élelmiszerekből, ruházatból és orvosi ellátmányokból az ausztriai táborokban felhalmozott felesleges készleteket elosztják a Jugoszláviában lévő táborok között. A Jugoszláviában lévő ellátmányok most elegendőek, hogy kitartsanak július folyamán is, és a Liga kész folytatni műveletét a javasolt szeptember 30-i végső dátumig. A Liga nagyon szorosan együttműködik az ICEM-mel a szállítási intézkedések tekintetében, osztrák és jugoszláv személyzetet helyez a menekültek a továbbindulási helyekre szállító vonatokra, és megszervezi az utazás alatti étellemezést.

CORDT-MÖLLER úr (Európai Migráció Kormányközi Bizottsága) beszámolt arról, hogy az Ausztriából elszállítottak teljes létszáma most 136 000. Sok válogató misszió engedékeny hozzáállása ellenére most felmerült a magyar menekültek közt lévő „nehéz esetek” elhelyezésének problémája, és azt javasolják, hogy készüljön felmérés annak meghatározására, hány ilyen eset van úgy az új magyar menekültek, mint a korábbi menekültek között, és milyen megoldások képzelhetők el számukra. Ezt a felmérést, amelyet már 1956 őszén tervbe vettek, az ICEM, az UNHCR és az önkéntes szervezetek együttesen fogják elvégezni.

Folytatódik az elszállítás az Egyesült Királyságból és Franciaországból Kanadába és Ausztráliába, valamint Jugoszláviából Kanadába és Belgiumba. Az Egyesült Államok éppen bejelentett egy családgyesítési programot, melynek keretében Nyugat-Európából kerülnek menekültek az Egyesült Államokba. Ausztrália megerősítette készségét, hogy átvesz 2000 menekültet Jugoszláviából.

A Jugoszláviában lévő menekültek átvételét ígéro biztos felajánlások száma nem több 7000–8000-nél, míg a bizonytalanabb lehetőségek további 3000–4000-re rúgnak. Marad ennek következtében egy 4000 fős rés, akik számára nincsenek látható kivándorlási lehetőségek. A Latin-Amerika irányába történő elszállításnak két bizonytalan tényező szab határt: egyrészt vajon találnak-e az utaztatáshoz pénzalapot az önkéntes szervezeteken vagy az USEP-en keresztül, másrészt vajon van-e elegendő számú menekült, aki készen áll rá, hogy Latin-Amerikába menjen. Csupán 500–600 főt jegyeztek fel, akiknek elsődleges választása

Latin-Amerika. Arról, hogy szükséges-e külön tanácsadás, később kell dönteni annak megfelelően, hogy elfogadják-e külön törvényt az Egyesült Államokba való újabb kivándorlás engedélyezéséről.

BAN asszony (Nemzetközi Munkás Önszegélyezés) azt kérdezte, hogy kihasználták-e minden nyomásgyakorlási lehetőséget annak érdekében, hogy engedélyezzék a magyar gyermekek csatlakozását menekült szüleikhez. Válaszában MATHEZ asszony (Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága) elmondta, hogy a Nemzetközi Bizottság továbbra is tárgyal a magyar hatóságokkal a Magyarországon belüli és kívüli családegyesítés egész kérdéséről. A hatóságok eddig nem voltak hajlandók egyetlen gyermeket sem elengedni, és nem jutottak megállapodásra sem a felek.

PINEGAR úr hozzátette, hogy az ICRC ebben a tekintetben felhasználta minden meggyőző erejét a magyar hatóságok irányában, de ezeket a tárgyalásokat szükségképpen úgy kell lefolytatni, hogy az ne sodorja veszélybe a későbbi tevékenységet.

READ úr, zárásképpen, utalt az UNREF Végrehajtó Bizottságának közelgő ülésére, amely június 30-án fog megnyílni, és felkérte azokat az ügynökségeket, amelyek képviselőt kívánnak küldeni, hogy előre tájékoztassák Pinegar úr irodáját, megadva képviselőik nevét.

A Koordinációs Bizottság következő ülésére június 11-én, kedden, 3 órakor kerül sor.

AUNOG: Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, Coordination Committee for Assistance to Refugees from Hungary, Summary record of the tenth meeting held at the Palais des Nations, Geneva, 21 May 1957, HCR/SVA/SR.10, restricted (1957. május 24.). G. I. 30/2 (Situation in Hungary, Relief measures, Refugees), Jacket n° 2 (11 January 1957 – 11 November 1957).